

BANKŲ APKLAUSOS DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ APŽVALGA 2009 m. spalio mėn.

I. Apžvalgos tikslas, sudarymo metodai ir principai

Komercinių bankų ir užsienio bankų filialų apklausa dėl skolinimo sąlygų atliekama du kartus per metus norint gauti informacijos apie bankų taikomas nepalūkanines paskolų sąlygas, skolinimosi sąnaudas ir rinkos lūkesčius. Ši apžvalga atlikta 2009 m. spalio mėn., atsakymai gauti iš devynių komercinių bankų ir trijų užsienio bankų filialų (toliau – bankai).

Aukštas pareigas einantys bankų darbuotojai buvo prašomi atsakyti, kaip pasikeitė jų nustatytos skolinimo sąlygos namų ūkiams ir nefinansinėms įmonėms nuo 2009 m. balandžio pabaigos iki 2009 m. spalio pabaigos¹. Respondentų prašėme, kad, atsakydami į klausimus apie galimą situaciją ateityje, jie įvertintų galimus per artimiausią pusmetį (2009 m. spalio mėn.–2010 m. balandžio mėn.) skolinimo sąlygų pokyčius.

Šioje skolinimo sąlygų apžvalgoje pateikta aukštas pareigas einančių bankų darbuotojų apibendrinta nuomonė ir ji nebūtinai parodo oficialią bankų, taip pat ir Lietuvos banko ar jo tarnautojų poziciją bei vertinimus. Apibendrinant nuomones ir skaičiuojant vieną ar kitą atsakymo variantą pasirinkusių bankų procentą, atskirų bankų atsakymai, kaip ekspertų vertinimai, buvo traktuojami vienodai, nepaisant jų užimamos rinkos dalies.

Procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos griežtinamos (didėja paklausa), procento ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos švelninamos (mažėja paklausa), procento skirtumas. Teigiamas procentų skirtumas reiškia, kad dauguma bankų sugriežtino paskolų sąlygas, neigiamas (su minuso ženklu) – kad sušvelnino. Analogiškai procentų skirtumas interpretuojamas apskaičiuojant paklausos pokyčius: teigiamas procentų skirtumas reiškia paklausos padidėjimą.

Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo (paklausa sumažėjo)“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo (paklausa sumažėjo)“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo (paklausa padidėjo)“ – 4; „labai sušvelnėjo (paklausa padidėjo)“ – 5. Vidurkio reikšmė, mažesnė už 3, reiškia, kad dauguma bankų sugriežtino paskolų teikimo sąlygas, didesnė už 3, – kad sušvelnino. Analogiškai vidurkis interpretuojamas apskaičiuojant paklausos pokyčius: reikšmė, mažesnė už 3, reiškia paklausos mažėjimą, didesnė – didėjimą.

Terminas „sugriežtėjo“ reiškia bankų, griežtinusių skolinimo sąlygas, ir bankų, švelninusių skolinimo sąlygas, procentų skirtumą.

¹ Šis laikotarpis apima šešis mėnesius, todėl toliau šioje apžvalgoje jis įvardijamas kaip pusmetis.

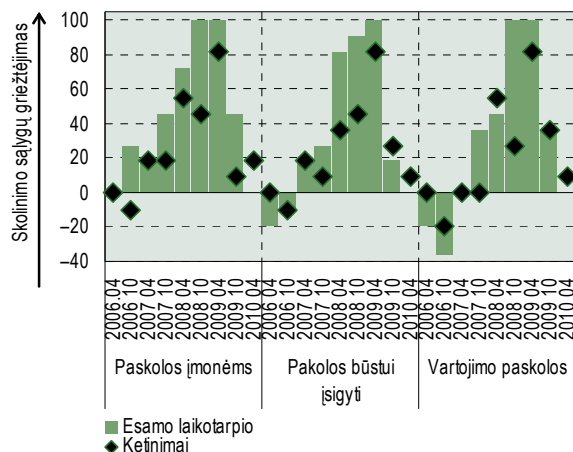
II. Rezultatų apibendrinimas

2009 m. spalio mėn. apklausos rezultatai rodo, kad bankai praėjusį pusmetį visų rūšių paskolų suteikimo standartus griežtino kur kas mažiau negu per ankstesnius dvejus metus. Pagrindinė bankų kreditavimo politikos griežtinimo, nors ir nuosaikesnio negu ankstesniais laikotarpiais, priežastis tebėra griežtesnis rizikos vertinimas ir didėjanti finansavimo išteklių kaina. Tai daugiausia lėmė atskirų ūkio šakų ir Lietuvos ekonomikos nuosmukis bei neapibrėžti ateities lūkesčiai. Per ateinantį pusmetį didžioji bankų dalis neplanuoja griežtinti skolinimo sąlygų įmonėms ir namų ūkiams (1 pav.).

Apklausti aukštas pareigas einantys bankų darbuotojai teigė ketvirtą pusmetį iš eilės pastebėję, kad mažėja namų ūkių skolinimosi paklausa, tačiau, kitaip negu keletą pusmečių iki šiol, nurodė, jog įmonių noras skolintis per praėjusius šešis mėnesius nepasikeitė. Namų ūkių skolinimosi poreikis daugiausia sumažėjo dėl didėjančio nedarbo, mažėjančių pajamų, sumenkusio vartotojų pasitikėjimo, santykinai išaugusių su būstu nesusijusių vartojimo išlaidų ir neigiamų būsto rinkos perspektyvų. Įmonių skolinimosi paklausą mažino atidedami investiciniai planai, o didino augantis atsargų bei apyvartinio kapitalo finansavimo ir skolų restruktūrizavimo poreikis bei sumažėjusios alternatyvaus finansavimo panaudojimo galimybės. Per ateinantį pusmetį (iki 2010 m. balandžio mėn.) bankai nesitiki namų ūkių skolinimosi ženklensnių pokyčių, tačiau, kitaip negu praėjusį pusmetį, prognozuoja aktyvesnį įmonių skolinimąsi (2 pav.).

1 pav. Bankų taikomų skolinimo sąlygų pokyčiai

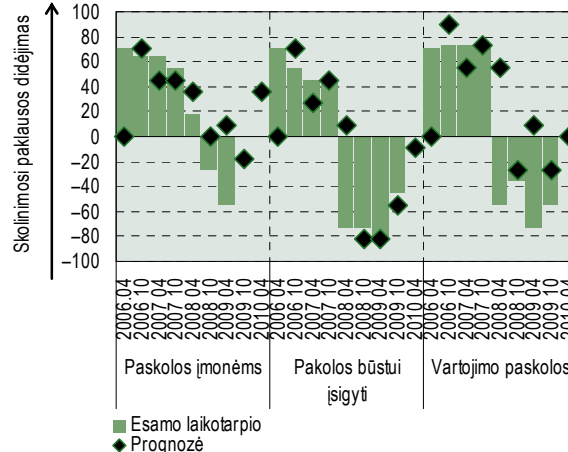
Procentų skirtumas

Šaltiniai: Lietuvos banko atliktos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų ir Lietuvos banko apskaičiavimai.

2 pav. Skolinimosi paklausos pokyčiai

Procentų skirtumas

Šaltiniai: Lietuvos banko atliktos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų ir Lietuvos banko apskaičiavimai.

Pastaba: procentų skirtumas 1 pav. apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, ir bankų, atsakiusių, kad skolinimo sąlygos „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“, procentų sumų skirtumas. Procentų skirtumas 2 pav. apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių, kad paklausa „labai padidėjo“ ir „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių, kad paklausa „šiek tiek sumažėjo“ ir „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas.

1. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

Bendros skolinimo sąlygos. Šiek tiek daugiau kaip pusė (55 %) apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad per pastarąjį pusmetį nekeitė įmonėms taikomų bendrųjų skolinimo sąlygų, kiti bankai nurodė, kad jas sugriežtino. Apie pusė (45 %) respondentų teigė nekeitę finansavimo sąlygų mažoms ir vidutinėms bei didelėms įmonėms, kita respondentų dalis nurodė sugriežtinę skolinimo sąlygas. Didžioji apklaustų bankų dalis (64 %) nekeitė ilgalaikių ir trumpalaikių paskolų skolinimo sąlygų. Palyginti su ankstesnės apklausos duomenimis, kai visi bankai teigė griežtinę bendrąsias skolinimo sąlygas, šį pusmetį jas griežtino pusė apklaustų bankų, o kiti nurodė kreditavimo sąlygų beveik nekeitę (procentų skirtumas – 45 %). Panaši finansavimo sąlygų pokyčių tendencija stebima kredituojant skirtingų dydžių įmones ir teikiant skirtingų laikotarpių paskolas. Apžvelgiant visų ankstesnių apklausų rezultatus, galima teigti, kad bendrų skolinimo sąlygų, taikomų paskoloms ir įmonių kredito linijoms, griežtėjimo tendencija piką pasiekė 2009 m. balandžio mėn. Šios apklausos rezultatai rodo, kad pastarąjį pusmetį, palyginti su praėjusiu pusmečiu, bankų, griežtinusių kreditavimo sąlygas, skaičius sumažėjo per pusę. Remiantis apklausos duomenimis, paskolų suteikimo sąlygas griežtinti linkusių bankų skaičius toliau mažės ir ateinančių pusmetį (9 pav.).

Pastarąjį pusmetį bankų, **griežtinusių paskolų teikimo ir teisės naudotis kredito linijomis suteikimo įmonėms sąlygas ir jų nekeitusių, skaičius apytikriai pasidalijo į dvi lygias dalis.** Šiek tiek daugiau negu pusė apklausoje dalyvavusių bankų teigė padidinę vidutinių ir rizikingų paskolų bei kredito linijų kainą (procentų skirtumas – atitinkamai 55 % ir 64 %). Iš kitų paskolų ir teisės naudotis kredito linijomis suteikimo sąlygų labiausiai sugriežtinti buvo užstatui keliami reikalavimai (procentų skirtumas – 73 %), mažiausiai – suteikiamų paskolų termino reikalavimai ir kiti ne palūkanų normų reikalavimai (procentų skirtumas – po 36 %). Palyginti su praėjusiu pusmečiu, ši pusmetį visų paskolų ir kredito linijų teikimo įmonėms sąlygos buvo mažiau sugriežtintos (11 pav.).

Kaip ir kelių ankstesnių apklausų metu, pastarąjį pusmetį bankai pasikeitusį rizikos vertinimą nurodė kaip pagrindinį skolinimo įmonėms sąlygų sugriežtinimo veiksnį: didžiausią įtaką turėjo pasikeitę bankų lūkesčiai dėl Lietuvos ekonomikos bendros situacijos (procentų skirtumas – 91 %), atskirų pramonės šakų ar konkrečių įmonių prastėjančios perspektyvos (procentų skirtumas – 91 %) ir padidėjusi užstato rizika (procentų skirtumas – 82 %). Ir toliau sudėtingos sąlygos finansavimo ištekliams pritraukti vidaus bei užsienio rinkose ir bankų noras turėti didesnes kapitalo ir likvidumo atsargas taip pat prisidėjo prie skolinimo sąlygų griežtinimo (10 pav.).

Paskolų paklausa. Bankų vertinimu, **įmonių paskolų ir teisės naudotis kredito linijomis bendra paklausa per pastarąjį pusmetį beveik nepakito** (procentų skirtumas – 0 %). Skolinimosi poreikis stabilizavosi po du pusmečius trukusio mažėjimo. Bankų vertinimu, paskolų ir kredito linijų mažoms ir vidutinėms įmonėms paklausa beveik nepakito (procentų skirtumas – 9 %, vidurkis – 3,0), o didelėms įmonėms šiek tiek sumažėjo (procentų skirtumas buvo –36 %, vidurkis – 2,6). Pastarąjį pusmetį šiek tiek sumažėjo ir ilgalaikių paskolų paklausa (procentų skirtumas sudarė –27%, vidurkis – 2,5), o trumpalaikių paskolų paklausa nepakito (procentų skirtumas – 0 %; vidurkis – 2,9). Apibendrinant visų iki šiol atliktų apklausų dėl skolinimo sąlygų rezultatus, galima teigti, kad paskolų paklausa didėjo iki 2007 m. spalio mėn. – spartaus ekonomikos augimo metu, vėliau skolinimosi paklausos augo lėčiau, nuo 2008 m. spalio mėn. pastebimas paskolų ir kredito linijų paklausos įmonėms sumažėjimas, atitinkantis šalies makroekonominis pokyčius. Šios apklausos rezultatai rodo, kad paskolų paklausa artimiausią pusmetį turėtų būti stabili (12 pav.).

Apklausoje dalyvavę bankai, kaip ir kelių ankstesnių apklausų metu, nurodė, kad įmonių paskolų paklausą labiausiai mažino mažėjančios kapitalinių investicijų apimtys. Atsargų ir apyvartinio kapitalo bei skolos restruktūrizacijos poreikį (procentų skirtumas – atitinkamai 55 % ir 64 %) respondentai įvardijo kaip labiausiai didinusių skolinimosi paklausą veiksnius. Mažėjusios alternatyvaus finansavimo panaudojimo galimybės taip pat buvo įmonių paskolų ir kredito linijų paklausą didinęs veiksnys. Palyginti su praėjusių apklausų rezultatais, toliau stebimas kapitalinių investicijų finansavimo poreikio sumažėjimas, o skolos restruktūrizavimo ir atsargų bei apyvartinio kapitalo finansavimo poreikis pastebimai didėja (13 pav.).

Lūkesčiai. Paprašyti įvertinti, kaip per kitą pusmetį (iki 2010 m. balandžio mėn.) pasikeis apklausoje dalyvavusių bankų skolinimo sąlygos, didžioji dauguma bankų (82 %) nurodė ketinantys jų nekeisti, 18 procentų respondentų planuoja jas šiek tiek sugriežtinti. Bankų planai nekeisti paskolų suteikimo sąlygų per ateinančius šešis mėnesius stebimi antrą pusmetį iš eilės. Bankai per minėtą laikotarpį planuoja šiek tiek sugriežtinti skolinimo sąlygas didelėms įmonėms (procentų skirtumas – 18 %), tačiau planuoja nekeisti skolinimo sąlygų mažoms ir vidutinėms įmonėms. Didžioji dauguma bankų žada nekeisti trumpalaikių paskolų sąlygų, 27 procentai bankų planuoja sugriežtinti ilgalaikių paskolų sąlygas. Kitaip negu praėjusios apklausos metu, šioje apklausoje dalyvavę **bankai tikisi, kad kitą pusmetį paskolų įmonėms bendra paklausa šiek tiek padidės** (procentų skirtumas – 36 %; vidurkis – 3,4). Taip pat **bankai prognozuoja, kad išaugs paskolų mažoms ir vidutinėms bei didelėms įmonėms ir trumpalaikių paskolų paklausa** (procentų skirtumai – atitinkamai 55 %, 18 % ir 36 %).

2. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

Paskolos būstui įsigyti

Skolinimo sąlygos. Šį pusmetį bankai šiek tiek sugriežtino skolinimo sąlygas namų ūkiams, tačiau gerokai mažiau negu per praėjusius du pusmečius. Apklausoje dalyvavę bankai teigė, kad vartojimo ir kitų paskolų suteikimo sąlygas sugriežtino šiek tiek labiau negu paskolų būstui įsigyti (procentų skirtumai – atitinkamai 36 % ir 18 %; vidurkiai – 2,5 ir 2,8) (14 pav.).

Vertindami paskolų suteikimą lemiančius veiksnius, bankai, kaip ir kelių paskutinių apklausų metu, nurodė, kad paskolų būstui įsigyti skolinimo sąlygų griežtinimą daugiausia lėmė tai, jog bankai numatė bendros ekonominės padėties ir būsto rinkos perspektyvų didėjančią riziką. Bankų finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai taip pat skatino griežtinti skolinimo sąlygas (15 pav.).

Paskolų būstui įsigyti teikimo sąlygų pokyčiai rodo, kad bankai praėjusį pusmetį nekeitė arba sugriežtino visas skolinimo sąlygas. Dauguma apklausoje dalyvavusių bankų nurodė padidinę vidutinės rizikos paskolos maržą (procentų skirtumas – 82 %), daugiau kaip pusė bankų (procentų skirtumas – 64 %) – rizikingos paskolos maržą. Bankai, nurodę, kad nekeitė arba šiek tiek sugriežtino kitas paskolų būstui įsigyti sąlygas (užstato reikalavimai, paskolos ir užstato vertės santykis, paskolų terminai ir kitos ne palūkanų normų sąlygos) pasidalijo į dvi lygias dalis (16 pav.).

Paskolų paklausa. Apklausoje dalyvavusių bankų vertinimu, **paskolų būstui įsigyti paklausa mažėjo ketvirtą pusmetį iš eilės.** Tai teigė 54 procentai apklaustų bankų (19 pav.). Tačiau, kitaip negu praėjusių trijų apklausų metu, kai bankai tikėjosi spartaus paskolų būstui įsigyti paklausos sumažėjimo, dabar didžioji bankų dalis (73 %) tikisi, kad paskolų būstui įsigyti paklausa per ateinančią pusmetį beveik nepakis.

Bankų vertinimu, svarbiausi **veiksniai** paskolų būstui įsigyti paklausos sumažėjimui poveikį darę yra: būsto rinkos prastėjančios perspektyvos (procentų skirtumas buvo –45 %; vidurkis – 2,3), krintantis vartotojų pasitikėjimas (procentų skirtumas sudarė –55 %; vidurkis – 2,4) ir santykinai išaugusios su būstu nesusijusios vartojimo išlaidos (procentų skirtumas buvo –55 %; vidurkis – 2,4). Namų ūkių santaupų naudojimas būsto įsigijimo išlaidoms finansuoti taip pat skatino paskolų būstui įsigyti paklausos mažėjimą (procentų skirtumas sudarė –45; vidurkis – 2,5) (20 pav.).

Lūkesčiai. Dauguma iš apklausoje dalyvavusių bankų ateinančią pusmetį ketina nekeisti paskolų būstui įsigyti skolinimo sąlygų. Griežtinsiantys skolinimo sąlygas nurodė 9 procentai apklausoje dalyvavusių bankų – gerokai mažiau negu kelių ankstesnių apklausų metu. Dauguma bankų mano, kad ateinančią pusmetį paskolų būstui įsigyti paklausa beveik nesikeis, kitaip negu trijų ankstesnių apklausų metu, kai bankai prognozuodavo paskolų būstui įsigyti paklausos sumažėjimą.

Vartojimo ir kitos paskolos

Skolinimo sąlygos. Vartojimo ir kitoms paskoloms taikomos skolinimo sąlygos šį pusmetį šiek tiek **sugriežtėjo**. 45 procentai apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad pastarąjį pusmetį sugriežtino vartojimo ir kitų paskolų suteikimo sąlygas ir 45 procentai bankų jų beveik nekeitė (14 pav.).

Vertindami vartojimo ir kitų paskolų suteikimą lemiančius veiksnius, bankai nurodė, kad sąlygų griežtinimą skatino pasikeitęs rizikos vertinimas, t. y. bankai numatė didėjančią bendros ekonominės padėties, kredito gavėjų mokumo ir užstato riziką. Finansavimo išlaidos ir bankų noras turėti gerus balansinius kokybės rodiklius taip pat buvo veiksniai, skatinę griežtinti paskolų suteikimo sąlygas (17 pav.).

Visos analizuotos vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams sąlygos šį pusmetį griežtėjo arba nepakito (18 pav.). Kaip ir ankstesnės apklausos metu, nustatyta, kad sąlygos daugiausia buvo sugriežtintos padidinus vartojimo ir kitų paskolų maržas tiek vidutinės rizikos, tiek rizikingoms paskoloms bei nustatant griežtesnius reikalavimus užstatui.

Paskolų paklausa. Vartojimo ir kitų paskolų paklausa pastarąjį pusmetį **sumažėjo** (procentų skirtumas sudarė –55 %; vidurkis – 2,2) (19 pav.). Daugiausia įtakos tam turėjo tai, kad mažiau įsigyjama ilgalaikio vartojimo prekių (procentų skirtumas buvo –45 %; vidurkis – 2,3), sumažėjo bendras vartotojų pasitikėjimas (procentų skirtumas sudarė –27 %; vidurkis – 2,6) ir sumenko namų ūkių noras įsigyti vertybinių popierių (procentų skirtumas buvo –27 %; vidurkis – 2,5). Alternatyvus finansavimo naudojimas taip pat skatino paskolų namų ūkiams paklausos mažėjimą (21 pav.).

Lūkesčiai. Atsakydami į klausimą, ar skolinimo sąlygos vartojimo ir kitoms paskoloms bus griežtinamos kitą pusmetį, dauguma (73 %) respondentų teigė, kad sąlygos beveik nesikeis, kitaip negu ankstesnių trijų apklausų dėl skolinimo sąlygų metu, kai bankai prognozavo, kad bus reikšmingai griežtinamos kreditavimo sąlygos. Dauguma respondentų prognozuoja, kad per kitą pusmetį vartojimo ir kitų paskolų paklausa beveik nepasikeis (procentų skirtumas sudaro 0 %; vidurkis – 2,9). Visa tai apibendrinant, galima pasakyti, kad bankų kreditavimo politikos ir paskolų paklausos pokyčių lūkesčiai stabilizuojasi – kitaip negu pastarųjų kelių apklausų metu, bankai per ateinantį pusmetį planuoja nekeisti vartojimo bei kitų paskolų suteikimo sąlygų ir nesitiki skolinimosi paklausos pokyčių.

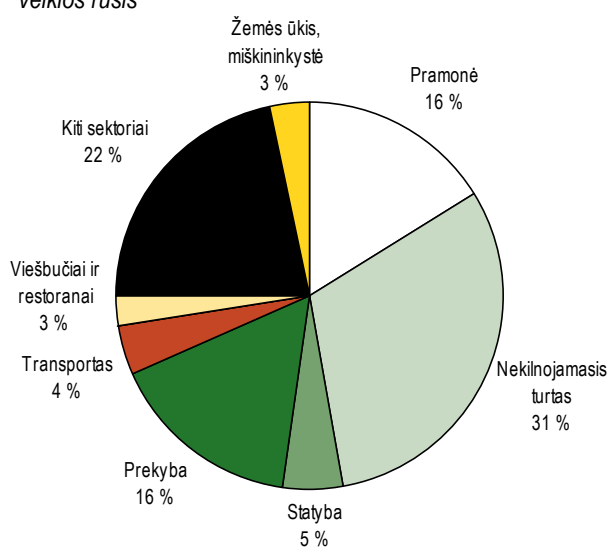
3. KITI KLAUSIMAI

Siekdamas gauti išsamesnės informacijos apie bankų taikomas finansavimo sąlygas ir nustatyti veiksnius, galinčius daryti įtaką skolinimo sąlygų pokyčiams ateityje, Lietuvos bankas kiekvienos bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų metu respondentams pateikia papildomų klausimų. Atsižvelgiant į spartų ekonomikos nuosmukį, šį kartą daug dėmesio skirta šalies pagrindinių ekonominės veiklos rūšių ir namų ūkių finansinei būklei analizuoti bei šiems sektoriams suteiktų paskolų kokybei įvertinti. Respondentai taip pat buvo paprašyti įvertinti besikeičiančias finansinių išteklių pritraukimo galimybes tarptautinės finansinės krizės metu.

Įmonių ir namų ūkių finansinės būklės bei jos dinamikos vertinimas

Apklausoje dalyvavę bankai buvo paprašyti įvertinti šalies pagrindinių ekonominės veiklos rūšių ir namų ūkių finansinę padėtį bei jos kaitą. Apklausiai buvo pasirinktos didžiausios ekonominės veiklos rūšys: pramonė, nekilnojamasis turtas; statyba; prekyba; transportas; viešbučiai ir restoranai; žemės ūkis; miškininkystė ir namų ūkiai. Joms bankų suteiktos paskolos sudarė (2009 m. rugsėjo mėn. duomenimis) 78 procentus viso šalies bankų paskolų portfelio (neįskaitant paskolų namų ūkiams) (3 pav.).

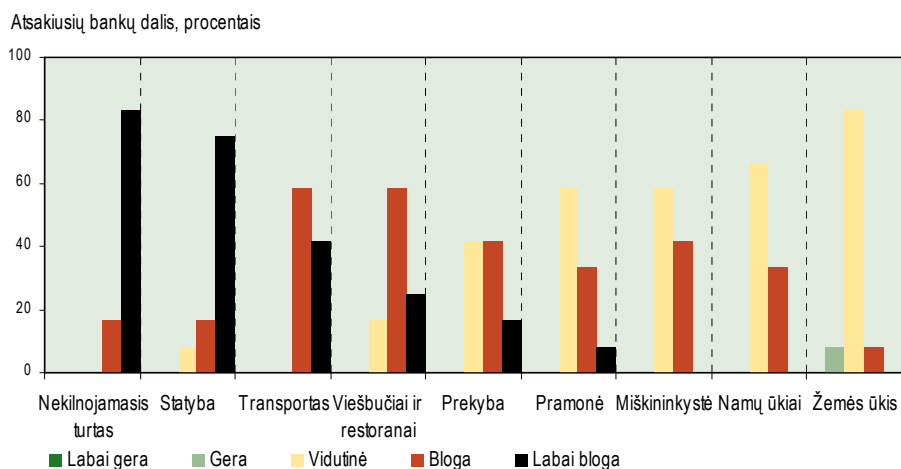
3 pav. Lietuvos bankų paskolų portfelis pagal ekonominės veiklos rūšis

Finansinė būklė. Apklausoje dalyvavę bankai šalies pagrindinių ekonominės veiklos rūšių ir namų ūkių finansinę būklę vertino prasčiau negu kelių ankstesnių apklausų metu. Geriausiai iš visų veiklos rūšių, kaip ir ankstesnės apklausos metu, buvo vertinamas žemės ūkis, miškininkystė ir namų ūkiai. Atsargiausiai buvo vertinama nekilnojamojo turto ir statybos sektorių padėtis. Bankai taip pat įžvelgė padidėjusią transporto, viešbučių ir restoranų bei prekybos veiklos rūšių riziką. Pramonės būklę dauguma bankų nurodė kaip vidutinę (4 pav.). Apibendrinant pasakytina, kad per pastarąjį pusmetį, palyginti su ankstesniu, įmonių ir namų ūkių finansinė būklė vertinama kaip šiek tiek pablogėjusi.

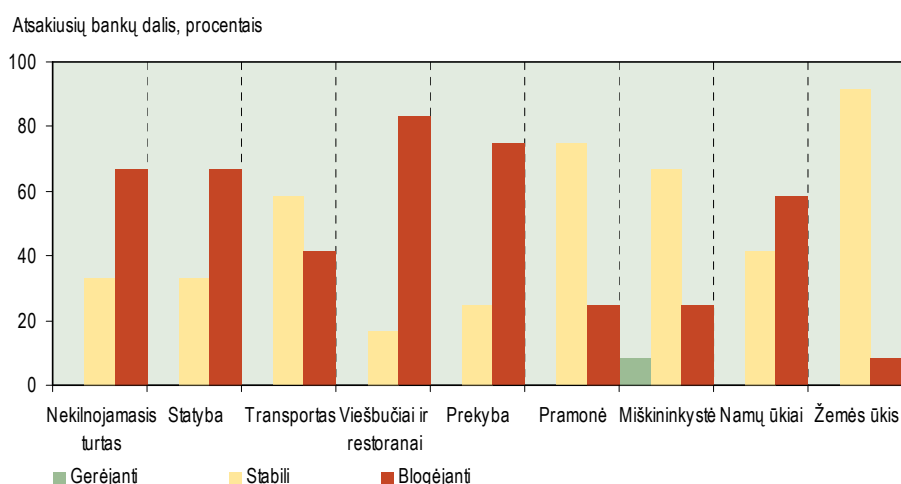
4 pav. Ekonominės veiklos įvairių rūšių įmonių ir namų ūkių finansinės būklės vertinimas

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2009 m. spalio mėn.

Finansinės būklės perspektyvos. Bankai konservatyviai vertina įmonių ir namų ūkių finansinės padėties perspektyvas. Dauguma respondentų neigiamai įvertino nekilnojamojo turto, statybos, prekybos, viešbučių ir restoranų veiklų finansinės būklės perspektyvą. Tiesa, šį pusmetį, palyginti su praėjusiu, bankai palankiau vertino apdirbamosios pramonės ir žemės ūkio veiklų finansinę būklę. Didesnė dalis respondentų žemės ūkio, miškininkystės, pramonės ir transporto veiklos rūšių finansinės būklės kaitą įvertino kaip stabilią, o namų ūkių finansinės padėties perspektyvą – kaip blogėjančią (5 pav.).

5 pav. Įmonių ir namų ūkių finansinės būklės perspektyvos vertinimas

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2009 m. spalio mėn.

Šalies nekilnojamojo turto rinkos perspektyvos

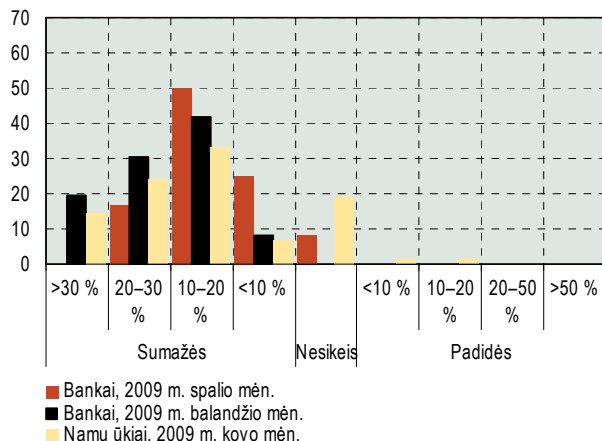
Nekilnojamojo turto kainos pokyčių lūkesčiai. Didžioji dauguma (92 %) apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad per ateinančius 12 mėnesių nekilnojamojo turto kaina toliau mažės. Pusė respondentų nurodė, kad kaina vidutiniškai sumažės 10–20 procentų, ketvirtadalis bankų teigė, kad ji kris iki 10 procentų, beveik penktadalis

respondentų prognozavo, jog ji sumažės 20–30 procentų (6 pav.). Palyginti su 2009 m. balandžio mėn. apklausos rezultatais, dabar bankai mano, kad nekilnojamojo turto kainos per ateinančius 12 mėnesių nekris taip sparčiai kaip anksčiau. Be to, padaugėjo bankų, manančių, kad sąstingis nekilnojamojo turto rinkoje netruks ilgiau kaip trejus metus (7 pav.).

6 pav. Nekilnojamojo turto kainos pokyčių per būsimus 12 mėn. lūkesčiai

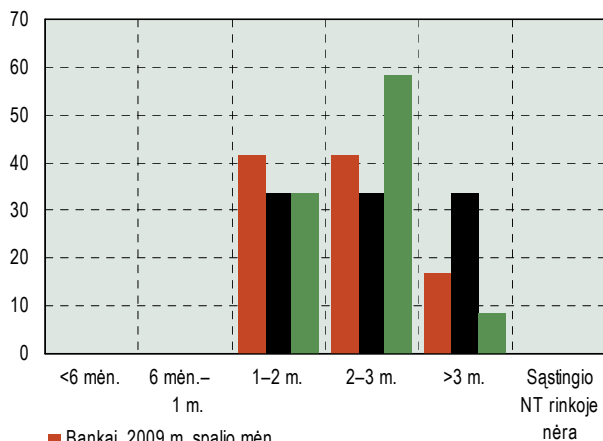
Atsakiusių respondentų dalis, procentais

Šaltiniai: Lietuvos banko užsakymu atlikta namų ūkių apklausa, Lietuvos banko atlikta bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų.

7 pav. Sąstingio Lietuvos nekilnojamojo (NT) turto rinkoje trukmės lūkesčiai

Atsakiusių respondentų dalis, procentais

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2009 m. spalio mėn.

Kreditavimo sąlygos ir paskolų portfelio raida

Paskolų suteikimas. Dauguma atsakymus pateikusių bankų nurodė per praėjusį pusmetį labiau griežtinę paskolų teikimo sąlygas nekilnojamojo turto, statybos ir transporto sektoriams. Kitaip negu praėjusios apklausos metu, bankai teigė netaikę jokių papildomų finansavimo apribojimų viešbučių ir restoranų, namų ūkių ir kitoms ekonominės veiklos rūšims.

Paskolų valiutos keitimas. Dauguma apklaustų bankų nurodė netaikantys paskolų valiutos keitimą ribojančios kainodaros ar kitų papildomų sąlygų, apsunkinančių klientų galimybes keisti suteiktos paskolos valiutą. Respondentai taip pat teigė, kad, keičiant paskolos valiutą, iš naujo vertinama skolininkų rizika ir į ją atsižvelgus pritaikoma nauja palūkanų marža.

Paskolų būstui įsigyti sąlygų keitimas. Dauguma apklausoje dalyvavusių bankų nurodė pastebintys paskolų būstui įsigyti sąlygų keitimo, susijusio su mokėjimo termino atidėjimu ir pratęsimu, skaičiaus didėjimą.

Suteiktų paskolų pokytis 2009 m. ir 2010 m. Daugiau kaip pusė apklaustų bankų mano, kad suteiktų paskolų portfelis per 2009 m. sumažės iki 15 procentų. Respondentai teigė, kad daugiausia šiais metais turėtų sumažėti privačioms įmonėms ir fiziniams asmenims suteiktų paskolų apimtis. Dauguma bankų mano, kad finansų ir valdžios institucijoms suteiktų paskolų portfelis 2009 m. nesikeis. Prognozuodami 2010 m. kredito raidą, bankai buvo šiek tiek optimistiškesni. Dauguma respondentų mano, kad kitais metais bendras suteiktų paskolų portfelis gali padidėti iki 5–10 procentų. Bankai tikisi, kad 2010 m. aktyviausiai bus teikiamos paskolos būstui įsigyti.

Bankų paskolų portfelio kokybė

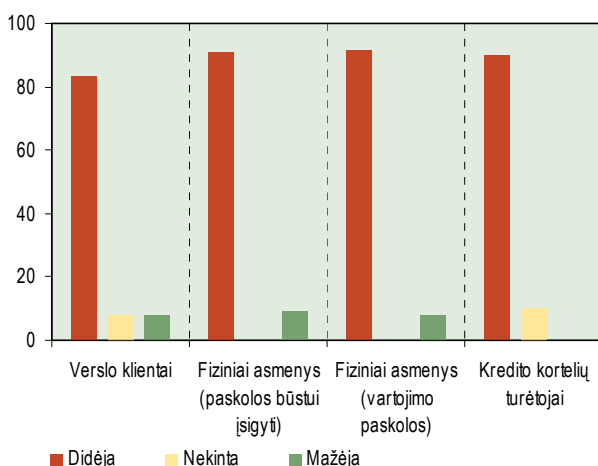
Paskolų kokybė pagal ekonominės veiklos rūšis. Paprašyti įvardyti ekonominės veiklos rūšis, kurioms suteiktų paskolų kokybė buvo blogiausia, dauguma apklausoje dalyvavusių bankų, kaip ir dviejų ankstesnių apklausų metu, išskyrė nekilnojamojo turto ir statybos veiklas. Dalis respondentų taip pat nurodė transporto bei viešbučių ir restoranų veiklos rūšis, kurių paskolų kokybei didžiausią neigiamą įtaką daro dabartiniai šalies ir pasauliniai ekonomikos pokyčiai. Žemės ūkio ir energetikos veiklos rūšims suteiktų paskolų portfelio kokybę bankai įvertino kaip geriausia.

Mokėjimo įsipareigojimų bankams vykdymas. Šios bankų apklausos dėl skolinimo sąlygų metu dauguma respondentų teigė toliau stebintys klientų, vėluojančių atlikti mokėjimus bankams, skaičiaus padidėjimą. Didžioji dalis bankų nurodė, kad laiku atsiskaityti vėluojančių klientų skaičius didėja tarp fizinių asmenų, paėmusių vartojimo paskolas ir paskolas būstui įsigyti. Truputį mažesnė dalis bankų teigė, kad didėja verslo klientų ir kredito kortelių turėtojų uždelstų paskolų skaičius (8 pav.).

Apklausos duomenimis, per ateinančią pusmetį bankai numato, kad visų skolininkų segmentų (verslo klientų, fizinių asmenų ir kredito kortelių turėtojų) paskolų kokybė šiek tiek pablogės. Respondentai mano, kad šiuos pokyčius daugiausia lemia: šalies prastėjančios makroekonominės perspektyvos, nekilnojamojo turto rinkos sąstingis ir augantis nedarbas. Dauguma bankų mano, kad suteiktų paskolų kokybė, atsižvelgiant į dabartinį ekonomikos nuosmukį, blogiausia taps 2010 m. pirmąjį pusmetį, o vėliau turėtų pradėti gerėti. Atitinkamai reaguodami į paskolų portfelio kokybės blogėjimo prognozes, dauguma apklaustų bankų nurodė jau įsteigę arba per ateinančią pusmetį besirengiantys steigti specializuotas bendroves iš nemokių klientų perimtam turtui valdyti.

8 pav. Mokėjimus bankui vėluojančių atlikti klientų skaičiaus kaita

Atsakiusių bankų dalis, procentais

Šaltinis: Bankų apklausa dėl skolinimo sąlygų, 2009 m. spalio mėn.

Finansinių išteklių pritraukimas

Sumažėjęs pasaulinių finansų rinkų likvidumas, sugriežtėjęs rizikos vertinimas ir realiojo ekonomikos sektoriaus nuosmukis didino šalyje veikiančių bankų pritraukiamų finansinių išteklių kainą bei paskolų nuvertėjimo nuostolius. Dauguma apklausoje dalyvavusių bankų teigė, kad tarptautinės finansų krizės didžiausias neigiamas poveikis buvo susijęs su pabrangusiu skolinimusi pritraukiant finansavimą tarpbankinėse ir kapitalo rinkose. Prastėjančios galimybės pritraukti finansavimą tarptautinėse rinkose skatino bankus aktyviau skolintis vidaus rinkoje pritraukiant fizinių ir juridinių asmenų indėlius, o tai skatino spartų vidutinių indėlių palūkanų normų kilimą. Tačiau, kitaip negu ankstesnės apklausos metu, per ateinančius 6 mėnesius daugiau kaip pusė apklaustų bankų neplanuoja didinti iš indėlių pritraukiamų finansinių išteklių dalies. Didžioji bankų dalis planuoja pritraukti papildomų lėšų pasinaudodami subordinuotosiomis paskolomis ir taip didindami kapitalo atsargą paskolų nuvertėjimo nuostoliams padengti.

Pakilusi bankų skolinimosi kaina sumažino daugumos bankų pritraukiamų finansinių išteklių ir suteikiamų paskolų kainos vidutinį skirtumą ir kartu mažino bankų grynąsias palūkanų pajamas. Reaguodami į didėjančią pritraukiamų išteklių kainą ir augančias paskolų nuvertėjimo išlaidas, bankai didino suteikiamų paskolų ir administracinių mokesčių kainą.

III. Atsakymų į pagrindinius klausimus rezultatai

1. PASKOLOS IR ĮMONIŲ KREDITO LINIJOS

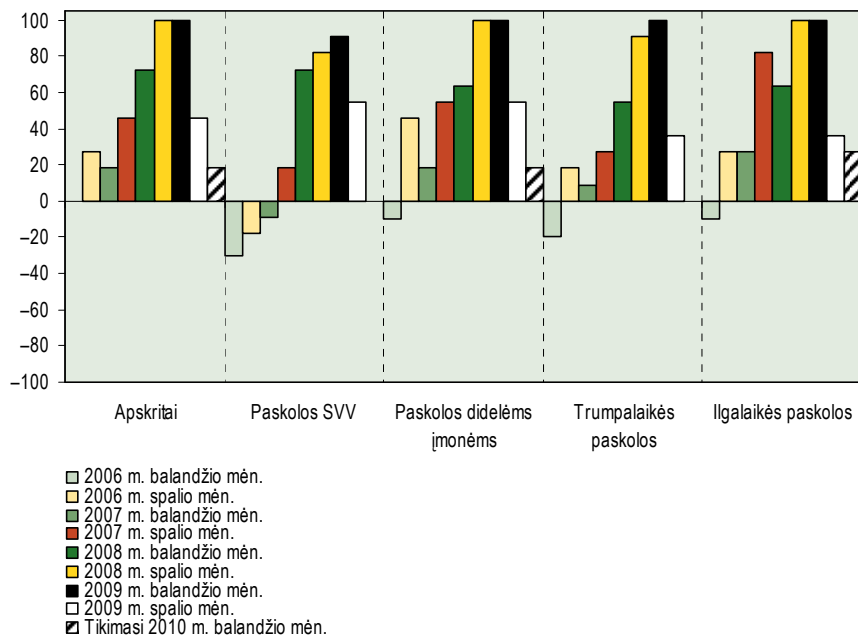
1. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos paskoloms ir įmonių kredito linijoms?

	Apskritai	Paskolos SVV*	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtėjo	18	0	18	9	9
Šiek tiek sugriežtėjo	27	55	36	27	27
Beveik nepakito	55	45	45	64	64
Šiek tiek sušvelnėjo	0	0	0	0	0
Labai sušvelnėjo	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	45	55	55	36	36
Vidurkis	2,4	2,5	2,3	2,5	2,5

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“, procentų sumų skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.
*Paskolos smulkiam ir vidutiniam verslui (SVV.)

9 pav. Kredito standartų, taikomų paskoloms ir įmonių kredito linijoms, kaita

Procentų skirtumas

LIETUVOS BANKAS BANKŲ APKLAUSA DĖL SKOLINIMO SĄLYGŲ 2009 SPALIS
 Totorių g. 4, Vilnius. Tel. (8 5) 268 0101; faks. (8 5) 212 4423; el. p. ed@lb.lt; http://www.lb.lt

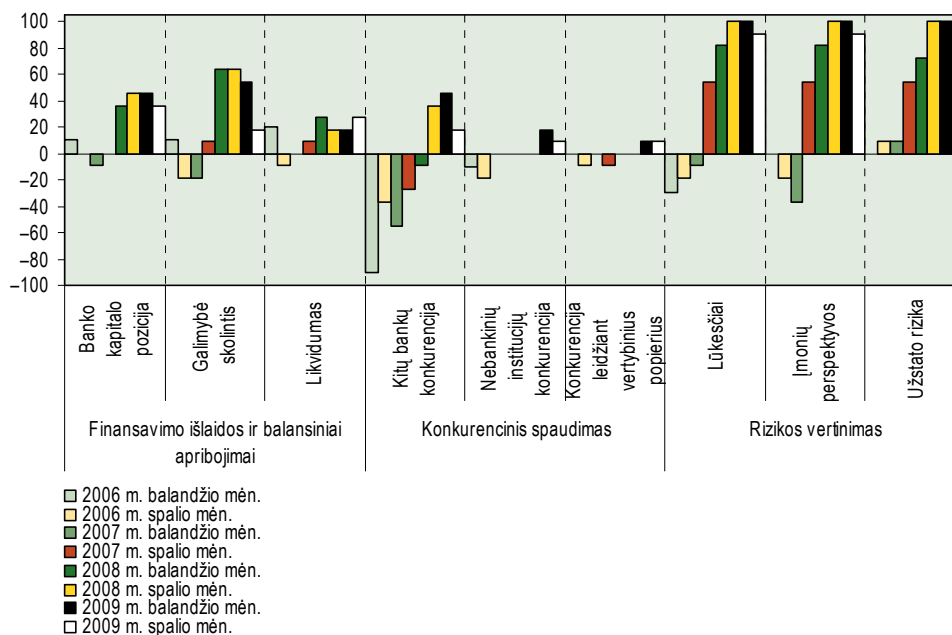
2. Kaip toliau išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas suteikiant paskolas ir teisę naudotis kredito linijomis įmonėms (neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai apribojimai								
Išlaidos, susijusios su banko kapitalo pozicija	0	36	55	0	0	9	36	2,6
Banko galimybė skolintis rinkoje (trumpam arba ilgam laikotarpiui)	9	18	45	9	0	18	18	2,7
Banko likvidumo pozicija	0	27	64	0	0	9	27	2,7
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	0	18	64	0	0	18	18	2,8
Nebankinių institucijų konkurencija	0	9	55	0	0	36	9	2,9
Konkurencija, kylanti dėl įmonių galimybių gauti finansavimą leidžiant vertybinius popierius	0	9	55	0	0	36	9	2,9
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su ekonomikos bendra situacija	27	64	9	0	0	0	91	1,8
Pramonės šakos arba konkrečių įmonių perspektyvos įvertinimas	36	55	9	0	0	0	91	1,7
Užstato rizika	18	64	18	0	0	0	82	2,0

Pastaba: procentų skirtumas, apibrėžiamas kaip „-“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „-“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) sumos ir „+“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – turėjo įtakos, kad skolinimo sąlygos nepasikeistų. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

10 pav. Veiksniai, darantys įtaką skolinimo sąlygoms teikiant paskolas ir suteikiant įmonėms teisę naudotis kredito linijomis

Procentų skirtumas

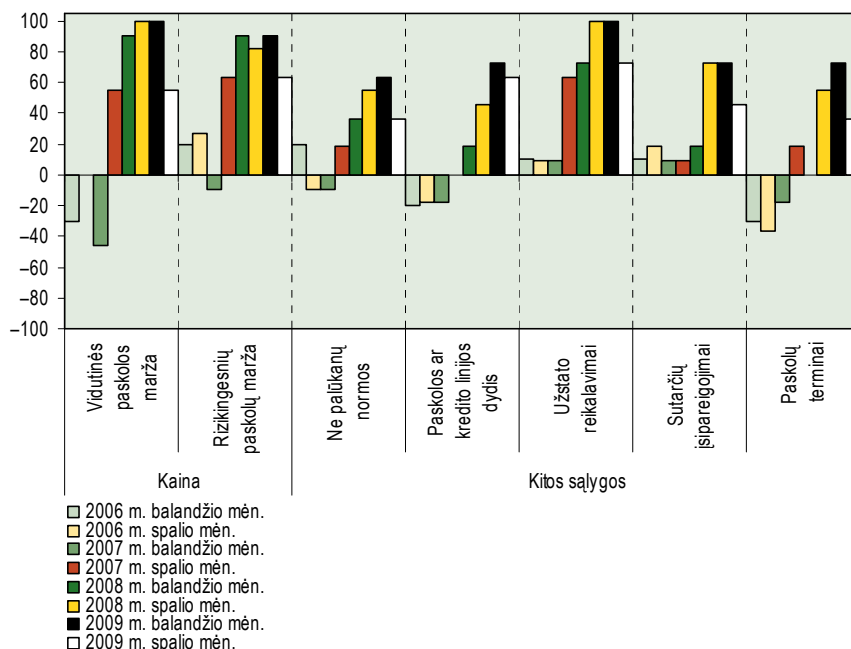
3. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko paskolų teikimo ir teisės naudotis kredito linijomis suteikimo įmonėms sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža	0	64	27	9	0	0	55	2,5
Banko rizikingesnių paskolų marža	27	36	27	0	0	9	64	2,0
b) Kitos sąlygos								
Ne palūkanų normų pokyčiai	9	27	64	0	0	0	36	2,5
Paskolos arba kredito linijos dydis	18	45	36	0	0	0	64	2,2
Užstato reikalavimai	9	64	27	0	0	0	73	2,2
Paskolų sutarčių įsipareigojimai	0	45	55	0	0	0	45	2,5
Paskolų terminai	9	36	45	9	0	0	36	2,5

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „-“ (labai sugriežtėjo) ir „+“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos bei „+“ (labai sušvelnėjo) ir „+“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakitę“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

11 pav. Paskolų teikimo ir teisės naudotis kredito linijomis suteikimo įmonėms sąlygų pokytis

Procentų skirtumas

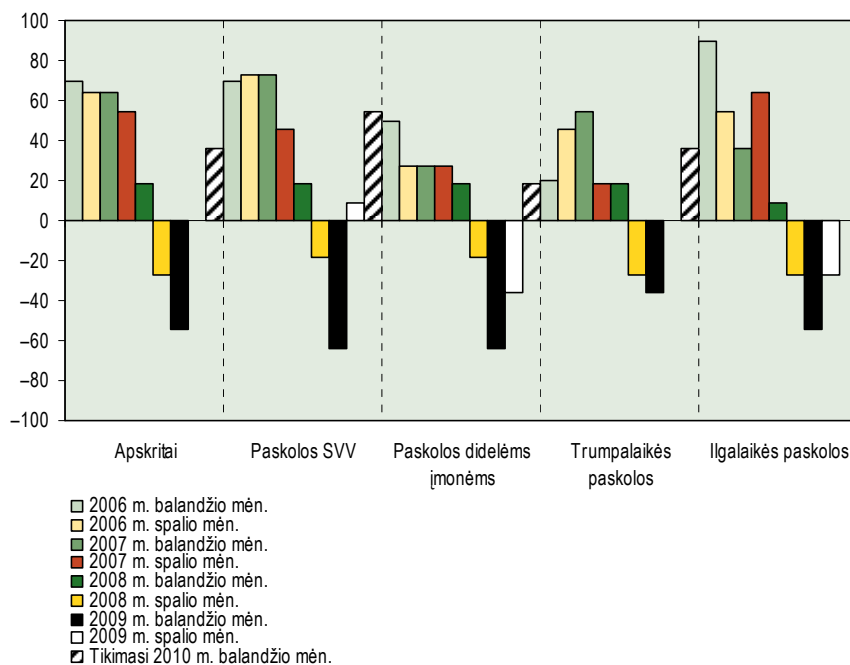
4. Kaip pasikeitė paskolų teikimo ir teisės naudotis kredito linijomis įmonėms paklausa Jūsų banke (neįskaitant įprastų sezoninių svyravimų)?

	Bendrai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažėjo	18	18	0	9	18
Šiek tiek sumažėjo	27	27	55	36	36
Beveik nepakito	9	0	27	9	18
Šiek tiek padidėjo	45	45	18	45	27
Labai padidėjo	0	9	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	0	9	-36	0	-27
Vidurkis	2,8	3,0	2,6	2,9	2,5

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“ ir „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“ ir „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sumažėjo“ – 1; „šiek tiek sumažėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek padidėjo“ – 4; „labai padidėjo“ – 5.

12 pav. Paskolų ir įmonių kredito linijų paklausos pokytis

Procentų skirtumas

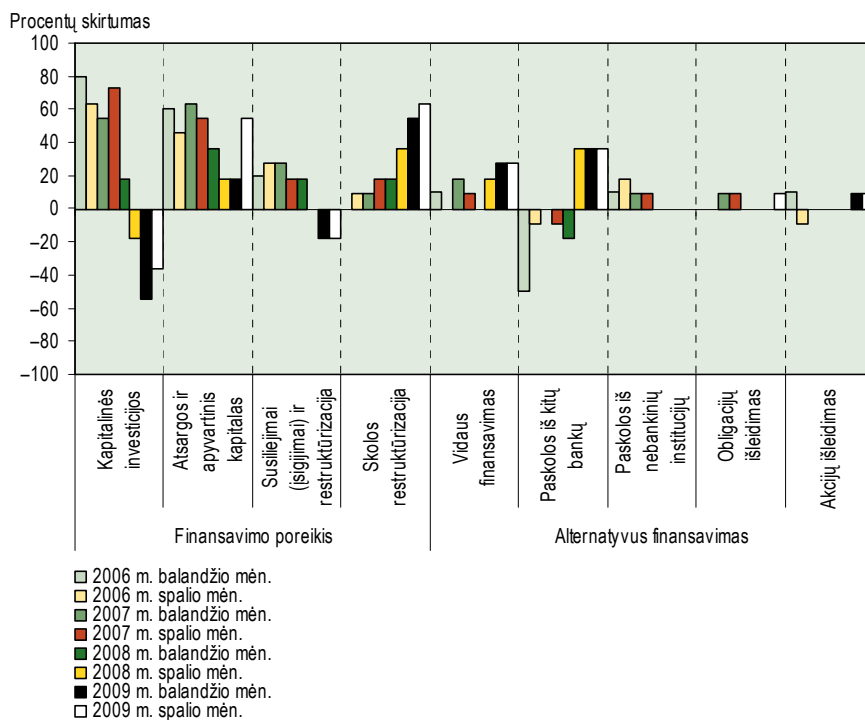

5. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausą (neskirstant įmonių pagal dydį)?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Kapitalinės investicijos	27	18	45	9	0	0	-36	2,4
Atsargos ir apyvartinis kapitalas	0	9	27	36	27	0	55	3,8
Susiliejimai (įsigijimai) ir restruktūrizacija	9	9	73	0	0	9	-18	2,7
Skolos restruktūrizacija	0	0	27	27	36	9	64	4,1
b) Alternatyvus finansavimo panaudojimas								
Vidaus finansavimas	9	0	45	18	18	9	27	3,4
Paskolos iš kitų bankų	0	0	64	36	0	0	36	3,4
Paskolos iš nebankinių institucijų	0	0	73	0	0	27	0	3,0
Obligacijų išleidimas	0	0	55	9	0	36	9	3,1
Akcijų išleidimas	0	0	73	9	0	18	9	3,1

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui) sumos ir „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

13 pav. Paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausos veiksniai

6. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas ir suteikiant teisę įmonėms naudotis kredito linijomis.

	Apskritai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sugriežtės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sugriežtės	18	9	18	9	27
Beveik nepakis	82	82	82	82	73
Šiek tiek sušvelnės	0	9	0	9	0
Labai sušvelnės	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	18	0	18	0	27
Vidurkis	2,8	3,0	2,8	3,0	2,7

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtės“ ir „šiek tiek sugriežtės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnės“ ir „labai sušvelnės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtės“ – 1; „šiek tiek sugriežtės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek sušvelnės“ – 4; „labai sušvelnės“ – 5.

7. Prašome įvertinti, kaip pakis paskolų ir kredito linijų įmonėms paklausa per kitą pusmetį (išskyrus įprastinius sezoninius svyravimus):

	Apskritai	Paskolos SVV	Paskolos didelėms įmonėms	Trumpalaikės paskolos	Ilgalaikės paskolos
Labai sumažės	0	0	0	0	0
Šiek tiek sumažės	9	9	9	9	18
Beveik nepakis	45	27	64	45	64
Šiek tiek padidės	45	64	27	45	18
Labai padidės	0	0	0	0	0
Iš viso	100	100	100	100	100
Procentų skirtumas	36	55	18	36	0
Vidurkis	3,4	3,5	3,2	3,4	3,0

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“ ir „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“ ir „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sumažės“ – 1; „šiek tiek sumažės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek padidės“ – 4; „labai padidės“ – 5.

2. PASKOLOS NAMŲ ŪKIAMS

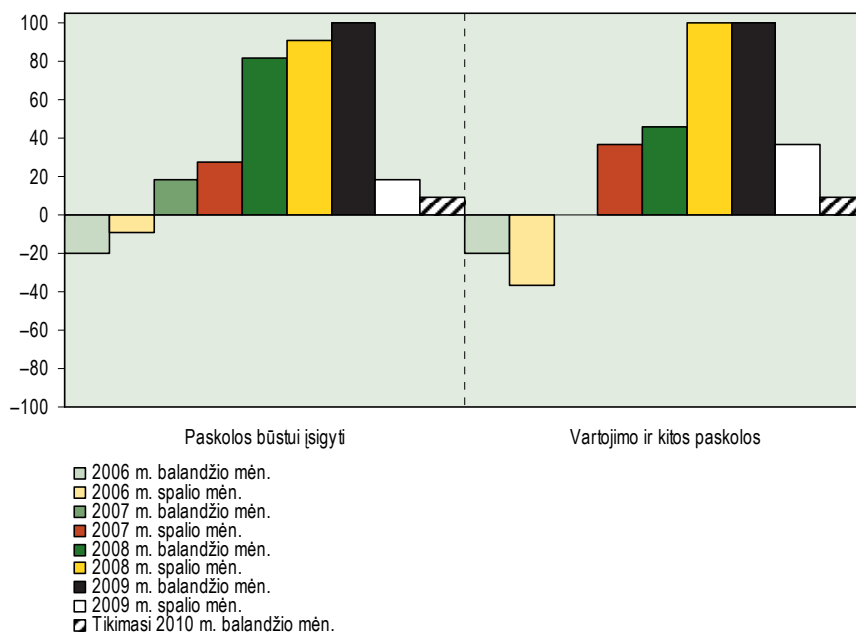
8. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas namų ūkiams?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtėjo	0	9
Šiek tiek sugriežtėjo	27	36
Beveik nepakito	64	45
Šiek tiek sušvelnėjo	9	9
Labai sušvelnėjo	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	18	36
Vidurkis	2,8	2,5

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtėjo“ ir „šiek tiek sugriežtėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnėjo“ ir „labai sušvelnėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

14 pav. Skolinimo sąlygų, taikomų teikiant paskolas namų ūkiams, pokytis

Procentų skirtumas

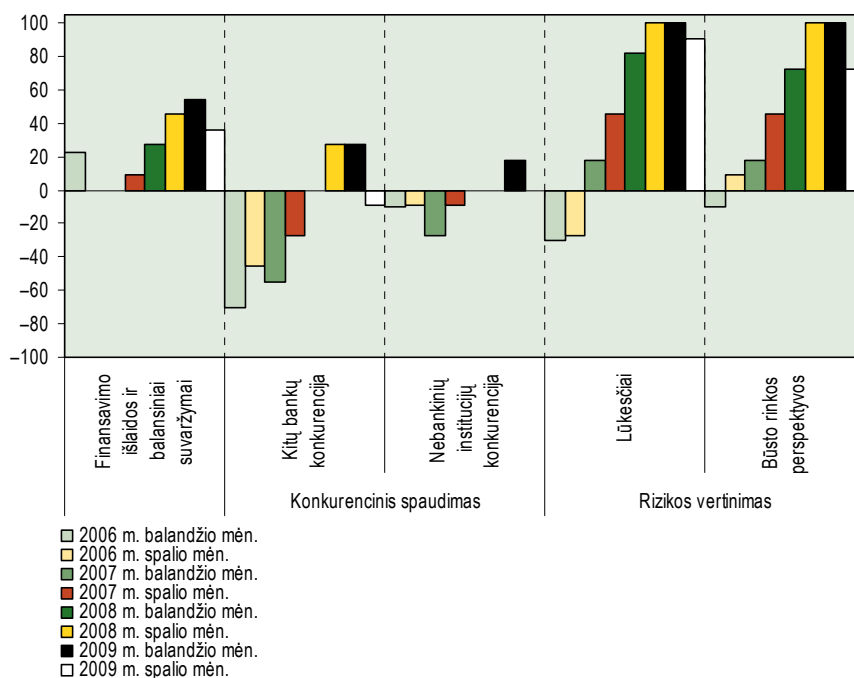
9. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas teikiant paskolas būstui įsigyti namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	27	9	55	0	0	9	36	2,3
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	0	0	82	9	0	9	-9	3,1
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	91	0	0	9	0	3,0
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	27	64	9	0	0	0	91	1,8
Būsto rinkos perspektyvos	27	45	27	0	0	0	73	2,0

Pastaba: procentų skirtumas apibūdinamas kaip „--“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „-“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) sumos ir „+“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „++“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – prisidėjo prie to, kad skolinimo sąlygos nepasikeistų. Vidurkis apibūdinamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

15 pav. Skolinimo sąlygų, teikiant paskolas būstui įsigyti namų ūkiams, veiksniai

Procentų skirtumas

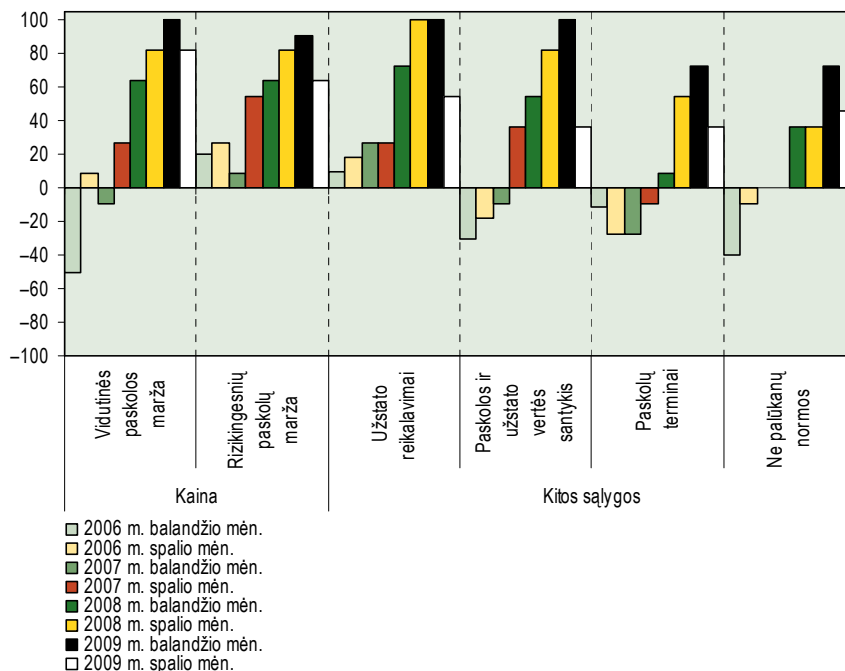
10. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko paskolų būstui įsigyti teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža – sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža – sąlygos sušvelnėjo)	0	82	18	0	0	0	82	2,2
Banko rizikingų paskolų marža	18	45	18	0	0	18	64	2,0
b) Kitos sąlygos								
Užstato reikalavimai	9	45	45	0	0	0	55	2,4
Paskolos ir užstato vertės santykis	0	45	45	9	0	0	36	2,6
Paskolų terminai	0	36	64	0	0	0	36	2,6
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	45	55	0	0	0	45	2,5

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „--“ (labai sugriežtėjo) ir „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos ir „+“ (labai sušvelnėjo) ir „++“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

16 pav. Paskolų būstui įsigyti namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

Procentų skirtumas

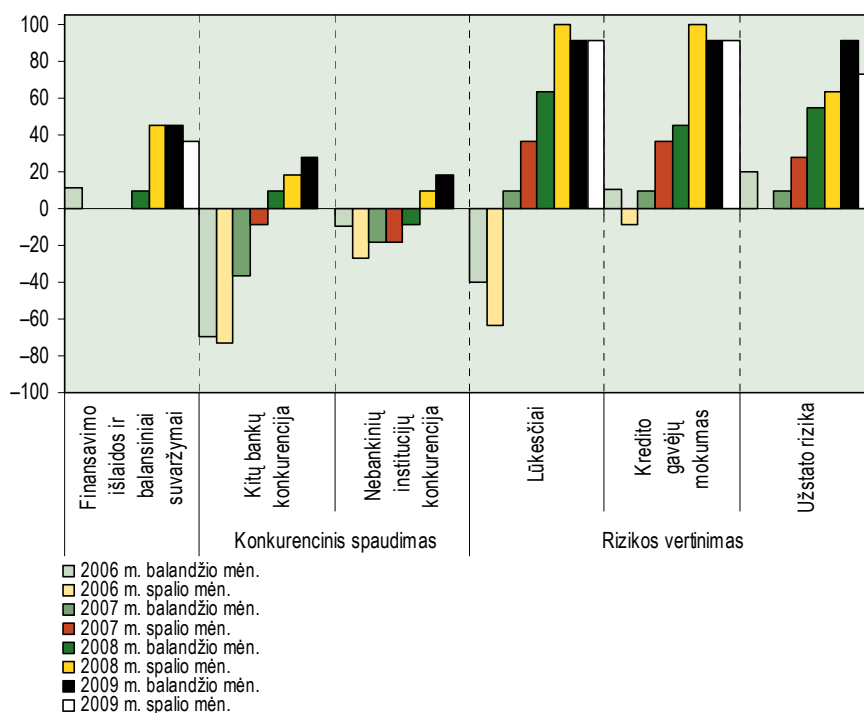
11. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko skolinimo sąlygas, taikomas teikiant vartojimo ir kitas paskolas namų ūkiams?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo išlaidos ir balansiniai suvaržymai	0	36	55	0	0	9	36	2,6
b) Konkurencinis spaudimas								
Kitų bankų konkurencija	0	9	73	9	0	9	0	3,0
Nebankinių institucijų konkurencija	0	0	91	0	0	9	0	3,0
c) Rizikos vertinimas								
Lūkesčiai, susiję su bendra ekonomikos situacija	18	73	9	0	0	0	91	1,9
Kredito gavėjų mokumas	45	45	9	0	0	0	91	1,6
Užstato rizika	36	36	27	0	0	0	73	1,9

Pastaba: procentų skirtumas apibūdinamas kaip „-“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo) sumos ir „+“ (labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) ir „+“ (iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo) sumos skirtumas. 0 – prisidėjo prie to, kad skolinimo sąlygos nepasikeistų. Vidurkis apibūdinamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 1; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sugriežtinimo“ – 2; „neturėjo įtakos skolinimo sąlygų pokyčiams“ – 3; „iš dalies prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 4; „labai prisidėjo prie skolinimo sąlygų sušvelninimo“ – 5.

17 pav. Skolinimo sąlygų, taikomų vartojimo ir kitoms namų ūkių paskoloms, veiksniai

Procentų skirtumas

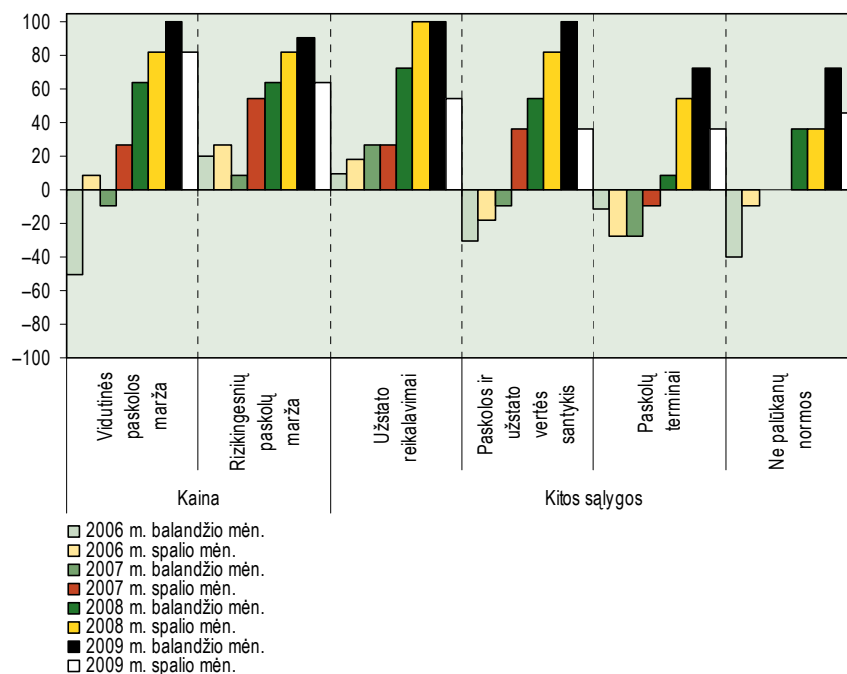
12. Kaip per pastarąjį pusmetį pasikeitė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų teikimo namų ūkiams sąlygos?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Kaina								
Banko vidutinės paskolos marža (padidėjo marža – sąlygos sugriežtėjo, sumažėjo marža – sąlygos sušvelnėjo)	0	73	18	9	0	0	64	2,4
Banko rizikingų paskolų marža	18	45	18	0	0	18	64	2,0
b) Kitos sąlygos								
Užstato reikalavimai	9	45	45	0	0	0	55	2,4
Paskolų terminai	0	27	73	0	0	0	27	2,7
Ne palūkanų normų pokyčiai	0	45	55	0	0	0	45	2,5

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „--“ (labai sugriežtėjo) ir „-“ (šiek tiek sugriežtėjo) sumos ir „+“ (labai sušvelnėjo) ir „++“ (šiek tiek sušvelnėjo) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtėjo“ – 1; „šiek tiek sugriežtėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek sušvelnėjo“ – 4; „labai sušvelnėjo“ – 5.

18 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams teikimo sąlygų pokytis

Procentų skirtumas

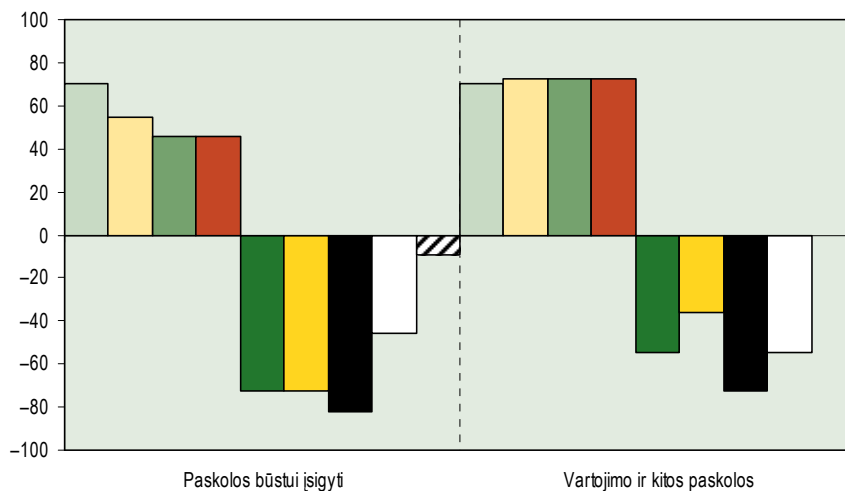
13. Kaip pasikeitė paskolų namų ūkiams paklausa Jūsų banke (išskyrus įprastus sezoninius svyravimus)?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažėjo	18	27
Šiek tiek sumažėjo	36	27
Beveik nepakito	36	45
Šiek tiek padidėjo	9	0
Labai padidėjo	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	-45	-55
Vidurkis	2,4	2,2

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidėjo“, „šiek tiek padidėjo“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažėjo“, „labai sumažėjo“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams priskiriant šias reikšmes: „labai sumažėjo“ – 1; „šiek tiek sumažėjo“ – 2; „beveik nepakito“ – 3; „šiek tiek padidėjo“ – 4; „labai padidėjo“ – 5.

19 pav. Paskolų namų ūkiams paklausos pokytis

Procentų skirtumas

- 2006 m. balandžio mėn.
- 2006 m. spalio mėn.
- 2007 m. balandžio mėn.
- 2007 m. spalio mėn.
- 2008 m. balandžio mėn.
- 2008 m. spalio mėn.
- 2009 m. balandžio mėn.
- 2009 m. spalio mėn.
- ▨ Tikimasi 2010 m. balandžio mėn.

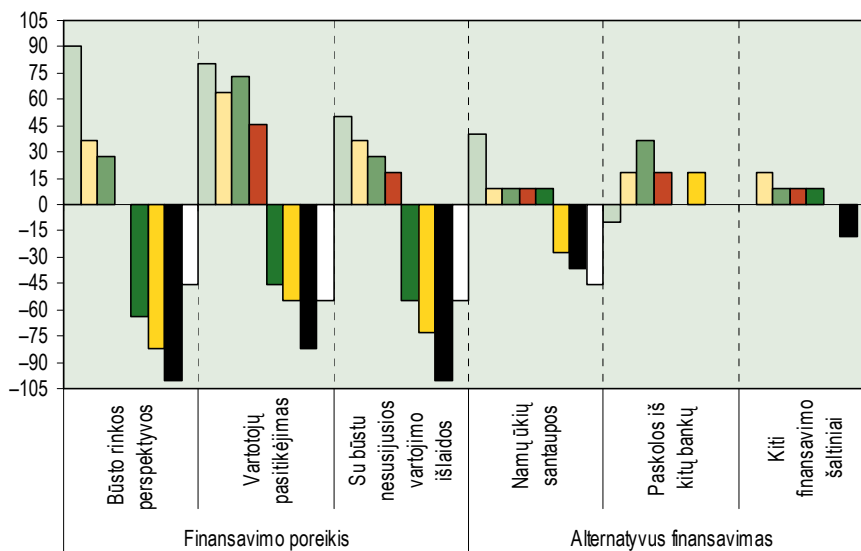
14. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko paskolų būstui įsigyti namų ūkiams paklausa?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Būsto rinkos perspektyvos	27	36	18	18	0	0	-45	2,3
Vartotojų pasitikėjimas	9	45	45	0	0	0	-55	2,4
Su būstu nesusijusios vartojimo išlaidos	9	55	27	9	0	0	-55	2,4
b) Alternatyvaus finansavimo naudojimas								
Namų ūkių santaupos	0	45	55	0	0	0	-45	2,5
Paskolos iš kitų bankų	0	0	100	0	0	0	0	3,0
Kiti finansavimo šaltiniai	0	0	91	0	0	9	0	2,7

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui) sumos ir „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

20 pav. Paskolų būstui įsigyti namų ūkiams paklausos veiksniai

Procentų skirtumas

□ 2006 m. balandžio mėn.
 □ 2006 m. spalio mėn.
 □ 2007 m. balandžio mėn.
 □ 2007 m. spalio mėn.
 □ 2008 m. balandžio mėn.
 □ 2008 m. spalio mėn.
 □ 2009 m. balandžio mėn.
 □ 2009 m. spalio mėn.

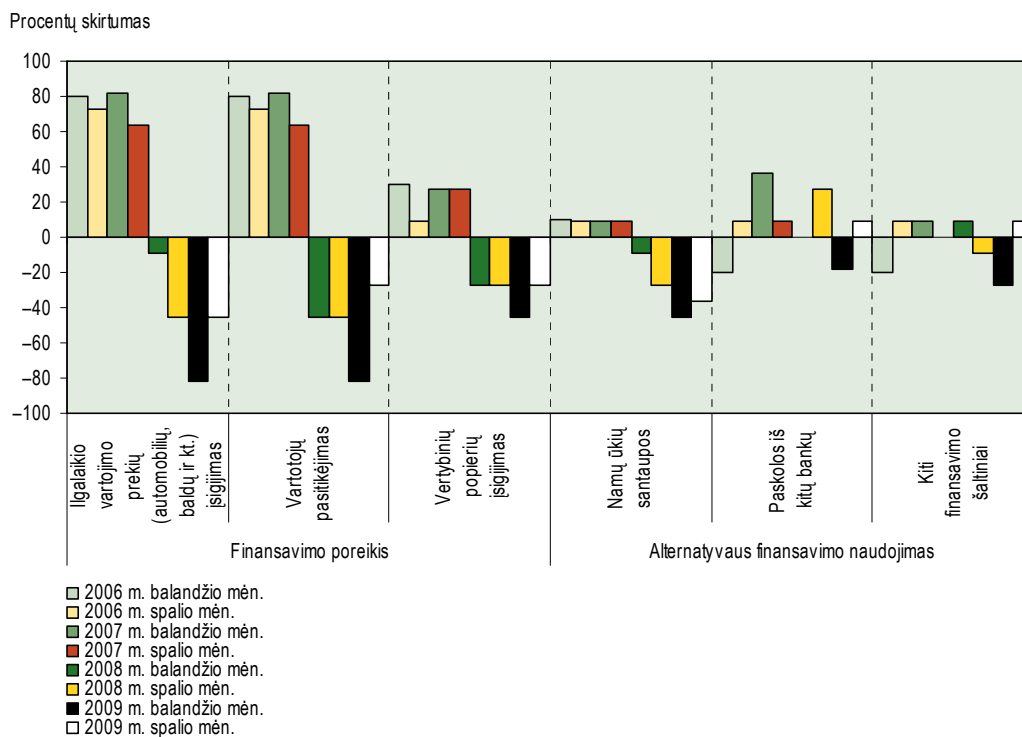

15. Kaip išvardyti veiksniai paveikė Jūsų banko vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausą?

	--	-	0	+	++	Netaikoma	Procentų skirtumas	Vidurkis
a) Finansavimo poreikis								
Ilgalaikio vartojimo prekių (automobilių, baldų ir kt.) įsigijimas	27	18	55	0	0	0	-45	2,3
Vartotojų pasitikėjimas	9	18	64	0	0	9	-27	2,6
Vertybinių popierių įsigijimas	18	9	64	0	0	9	-27	2,5
b) Alternatyvaus finansavimo naudojimas								
Namų ūkių santaupos	0	45	45	9	0	0	-36	2,6
Paskolos iš kitų bankų	0	0	91	9	0	0	9	3,1
Kiti finansavimo šaltiniai	0	0	82	9	0	9	9	3,1

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip „+ +“ (turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui) ir „+“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos didėjimui) sumos ir „- -“ (turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui) ir „-“ (iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui) sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „turėjo didelės įtakos paklausos sumažėjimui“ – 1; „iš dalies turėjo įtakos paklausos sumažėjimui“ – 2; „neturėjo įtakos paklausos pokyčiams“ – 3; „iš dalies turėjo įtakos paklausos padidėjimui“ – 4; „turėjo didelės įtakos paklausos padidėjimui“ – 5.

21 pav. Vartojimo ir kitų paskolų namų ūkiams paklausos veiksniai

16. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis Jūsų banko skolinimo sąlygos, taikomos teikiant paskolas namų ūkiams:

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sugriežtės	0	9
Šiek tiek sugriežtės	18	9
Beveik nepakis	73	73
Šiek tiek sušvelnės	9	9
Labai sušvelnės	0	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	9	9
Vidurkis	2,9	2,8

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai sugriežtės“ ir „šiek tiek sugriežtės“, ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sušvelnės“ ir „labai sušvelnės“, procentų sumų skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sugriežtės“ – 1; „šiek tiek sugriežtės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek sušvelnės“ – 4; „labai sušvelnės“ – 5.

17. Prašome įvertinti, kaip per kitą pusmetį pasikeis paskolų namų ūkiams paklausa?

	Paskolos būstui įsigyti	Vartojimo ir kitos paskolos
Labai sumažės	0	9
Šiek tiek sumažės	18	9
Beveik nepakis	73	64
Šiek tiek padidės	0	18
Labai padidės	9	0
Iš viso	100	100
Procentų skirtumas	-9	0
Vidurkis	3,0	2,9

Pastaba: procentų skirtumas apibrėžiamas kaip bankų, atsakiusių „labai padidės“ ir „šiek tiek padidės“, procentų sumos ir bankų, atsakiusių „šiek tiek sumažės“ ir „labai sumažės“, procentų sumos skirtumas. Vidurkis apibrėžiamas kaip svertinis vidurkis, atsakymams suteikiant tokias reikšmes: „labai sumažės“ – 1; „šiek tiek sumažės“ – 2; „beveik nepakis“ – 3; „šiek tiek padidės“ – 4; „labai padidės“ – 5.

Apžvalgą parengė Lietuvos banko Ekonomikos departamento Finansinio stabilumo skyrius. Už apžvalgos parengimą atsakingi asmenys:

Mindaugas Leika
El. paštas mleika@lb.lt
Tel. (8 5) 268 0101

Simonas Krėpšta
El. paštas skrepsta@lb.lt
Tel.: (8 5) 268 0101